

עכשיו תורי

מוריה סיון הייתה נערה אבודה שניצלה בזכות רשויות הרווחה.

היום היא סטודנטית שנה ב' לעבודה סוציאלית, ורוצה לסייע לאנשים שעברו כמוה חוויות קשות, הכוללות יתמות, פגיעה מינית, התמכרות לסמים ולאלכוהול והשתייכות לכת. "בזכות העובדים הסוציאליים הגעתי לכאן", היא אומרת, "זה הזמן שלי להחזיר"

כשהייתה מוריה סיון בת שבע, אמה חלתה בסרטן. "אני זוכרת את אמא אומרת לי ולאחי הגדול שהיא צריכה ללכת לכמה ימים לבית חולים כדי לעבור בדיקות, ושלא נפחד. אבל ההירדררות הייתה מהירה. אחרי שנה שבה היא לא הצליחה לתפקד, וסבתא שלי עברה אלינו כדי לטפל בנו ובאחינו הפעוט, אמא נפטרה", מספרת סיון (26), ילידת פתח תקווה וכיום תושבת באר שבע וסטודנטית שנה שנייה לעבודה סוציאלית באוניברסיטת בן-גוריון. גם לפני מחלתה של האם, חייה לא שפרו עליה. הוריה נולדו באיראן ונפגשו בישראל לאחר שנישואיהם הקודמים הסתיימו. "הוא חיפש בחר" רה מהעדה והם התחתנו – אף על פי שהפרידו ביניהם 15 שנה – והקימו בית דתי. אני נולדתי 11 חודשים אחרי אחי, כנראה לא הייתי מתוכננת ותמיד הרגשתי את זה. הבנתי שאני צריכה להיות ילדה טובה שלא בוכה. אבל הבית היה קשה. אבא עבד בשוק, אמא שמאוד פינקה אותנו כל עוד ילדה והייתה הדמות הדומיננטית בחיינו, עזרה

אבא כבש את פני ברצפה, ואף אחד לא אמר לנו

במפורש שאמא נפטרה. בלוויה אחי צעק: 'תחזירו את אמא שלי', ואני לא בכיתי. לא הסכמתי לקבל את העובדה שאמא מתה."

לו, ואנחנו היינו ילדי מפתח. ידענו שההורים עובדים קשה כדי להביא הביתה אוכל. לא פעם היו בבית התפרצויות זעם, וכילדה חשבתי שזה באשמתי, כי אני לא די טובה".

את ההודעה על מות אמא קיבלה בבית הספר. "אבא ואחיה של אמא הגיעו בהפסקה, ואני מאוד שמחתי לקראתם. אבא חיבק אותי ונכנסתי לכי" תה, ואחרי כמה דקות קראו לי למנהלת, שם כבר היו אבא והדוד ואחי עם המחנכת שלו. ואז, התחילו לדבר על כך שכל אחד מאיתנו בא לעור" לם כפיקרון ומגיע היום שבו צריך להחזיר את הפיקרון. אבא כבש את פניו ברצפה, ובעצם אף אחד לא אמר לנו במפורש שאמא נפטרה. מהר מאוד לקחו אותנו ללווייה שלה. אחי צעק: 'תחזירו את אמא שלי', ואני לא בכיתי. לא הסכמתי לקבל את העובדה שאמא מתה".

פגיעה מינית

כחלק מתהליך ההכחשה, לא סיפרה מוריה < החבריה לכיתה על מותה של האם, וגם במהלך

בן הזוג שלי יודע שסיפור חיי לא פשוט.

הקשר שלנו התחיל כחברים ללימודים והתחזק באחרונה"

השבעה המשיכה ללכת לבית הספר. "גדלנו על זה שיתומים ואלמנות הם מסכנים ושצריך לרחם עליהם, ולא רציתי שירחמו עליי. התנהגתי בכיי תה כאילו לא קרה כלום".

כשהתייתמה, הייתה סיוון בת שמונה ואחיה בני תשע ושלוש. "עם לכתה של אמא האור הלך מהבית. אבא הפסיק לתפקד, מחלקת הרווחה העירונית שלחה עוזרת שתנהל את הבית, אבל לא הסתדרנו איתה ועם האחרות שנשלחו אלינו. הן לא ידעו להתמודד איתנו ואנחנו איתן, ובר" וחה כבר דיברו על שליחתנו למשפחות אומנה. אבא סירב, ובהמשך הגיעה אלינו אחותו ואחריה עברה אלינו אמא של אמא, ואז התחילו הבעיות".

"הבעיות" הן ההגדרה שלה לפגיעה מינית מתמשכת שעברה מגיל עשר מצד אדם המבוגר ממנה בכמה שנים, שנהג להגיע לביתם. "בחדר שלי היה מחשב, ובאחד הימים הוא נכנס לחדר וביקש את עזרתי לגלוש בו. ואו, הוא הושיב אותי עליו, התחיל ללטף לי את השיער והריח אותי, אמר לי מילים טובות, תוך כדי זה שהידיים שלו נכנסות לי מתחת לבגדים וממששות. ניסיתי לקום, אבל כשלא הצלחתי, פשוט קפאתי. לא ירדתי איך להיחלץ. ואז סבתא שלי קראה לנו לאכול. לא אמרתי כלום, אבל העניין חזר על עצמו לעתים תכופות. פעם נכנסתי לחדר והוא כבר היה שם והסתיר את המסך. בדיעבד אני יודעת שגלש באתר פורנו. עשיתי כאילו לא ראיתי וניסיתי לצאת מהחדר, אבל הוא עצר אותי והתסריט חזר. הידיים שלו טיילו לי על

הגוף, מתחת לבגדים, ואני קפואה ולא באמת נמצאת שם.

"בשלב מסוים, כדי לא לפגוש בו, נמנעתי מלחזור הביתה מבית הספר. הלכתי הרבה לח' ברות אחרי הלימודים, וסבתא ואבא כעסו עליי: 'מה, אין לך בית?', ואני לא ספרתי לאף אחד. מצד אחד לא בריוק הבנתי מה קורה. לא ידעתי מה זה פגיעה מינית, מעולם לא לימדו אותי להגיד 'זה הגוף הפרטי שלי', מצד שני הרגשתי אשמה, התביישתי וגם לא היה לי למי לספר כי לא חשבתי שיאמינו לי".

כעבור שנה הסיוט פסק והפוגע הפסיק להגיע. "זה נגמר וכאילו שמתי את זה מאחוריי. אבל קצת אחר כך, בערך בגיל 13, התחלתי להיות עצובה ומשהו ביחס שלי לגוף השתנה. הסתכלתי על עצמי במראה וחשתי תחושת גועל. כשהתקלחתי הרגשתי כאילו שיש אנשים בחדר ורואים לי. לא הייתי מסוגלת להחליף בגדים ליד חברות. היום אני יודעת שמדובר בדיסוציאציה – ניתוק מהגוף".

● **פגשת את הפוגע בהמשך?**

"פגשתי בגיל 15, באירוע. לכאורה הכל הודחק ולא זכרתי שום דבר מהשנה ההיא, אבל כשנכנסתי לאולם ופגשתי אותו, משהו בי שלח אותי ישר לבר המשקאות. אמרתי לברמן: 'תעשה לי וודקה רד בול, ושאתה חוקי'. בשארתי על הבר, שתיתי כוס אחרי כוס והשתכרתי. האחים שלי לקחו אותי הביתה, וכשהגענו פתחתי את החלון ורציתי לקפוץ, הרגשתי שאני לא רוצה לחיות, אבל לא קישרתי את זה למפגש איתו".

● **זה היה המפגש הראשון שלך עם אלכוהול? "ממש לא. בכיתה ח' עברתי מבית הספר הרתי**

הידיים שלו טיילו לי על הגוף, מתחת

לבגדים, ואני קפואה ולא

באמת נמצאת שם. בשלב

מסוים, כדי לא לפגוש

בו, נמנעתי מלחזור

הביתה מבית הספר"

לאולפנה. זה היה מעבר מעולם סגור לעולם פתוח יותר. הכניסו אותי לכיתה עם לימודים מוגברים ובנות מוצלחות. למרות שבבית הספר הקודם הייתי תלמידה טובה, כאן התקשיתי להדביק את הפער בלימודים. גם מבחינה חברתית לא היה קל. הבנות האחרות לא קיבלו אותי ל'חבורה', כי הייתי שונה. לבשתי בגדים של דוסית, ולא הייתי כמו כולן בתנועת נוער. מאחר שהייתי גם מופנמת ועצובה, לא כל כך התקרבו אליי, לא כיף להיות עם ילדה עצובה".

כדי למלא את החלל התחברה סיון לקבוצות של נערים ונערות בוגרים ממנה, חלקם פליטי חשיבות, והם קיבלו אותה בחפץ לב. "אלה היו חברה' שישבו בזולות, עישנו יחד נרגילות, שתו אלכוהול וזל ושיחקו 'אמת או חובה'. הייתי בכיי תה ט', וההתחברות איתם הפיגה לי את העצבות. התערבבתי עם העולם, התחלתי להיות פעילה בפייסבוק, הייתי מחביאה מכנסיים בארון הדי שמל, וכשיצאתי החלפתי את החצאית לג'נס. הרגשתי 'כופרת' באיזשהו מקום האמון שלי ברת פגע, אבל בשלב זה עדיין המשכתי ללמוד".

● **אביך שם לב לשינוי שחל בך?**
 "אבא הכיר אז מישוי, ומה שהיה לו הכי חשוב זה שנלך לבית הספר. הציונים שלי עדיין היו טובים, והוא לא שאל איפה אני אחרי הלימודים".

סמים ואלכוהול

בתקופה ההיא גם פגשה את החבר הראשון שלה, בחור חילוני עם סיפור משפחתי לא פשוט. "הוא הסתובב במקומות שאנחנו הסתובבנו ואיתו ראיתי לראשונה איך מסניפים דבק מגע וגו מוגנים. לי היה טוב עם האלכוהול. אהבתי את הטעם ואת הסטלה, ומרר מאוד זה הפך להיות משהו שאני עושה דרך קבע. באותה תקופה התחלתי לעבוד אצל דוד שלי בשוק, ובכסף שהרווחתי קניתי אלכוהול. היו לי חיים כפולים: תפקדתי בבית, הכנתי אוכל לאחים שלי, ניקיתי, הלכתי ללמוד, נתתי את חלקי למשפחה, ומשעות אחר הצהריים חגגתי עם נרגילה ואלכוהול עם החברה. כשאבא שלי נסע לחו"ל חגגתי במסיבות עד שעות הבוקר כדי להסחית את הרע מן העצבות שהייתה ספוגה בקירות הבית שלנו".

עד מהרה איבדה שליטה על כמויות האלכוהול

ששתתה, ובתיק בית הספר היה לה תמיד בקבוק וודקה. לא פעם איבדה את ההכרה ומצאה את עצמה בחדר מיון, לעתים הוטרה מינית על ידי גברים בגילים שונים שניצלו את שבריריותה ואף נסחטה מינית לא אחת. באותה תקופה כבר התחילה להיעדר מבית הספר ותרצה זאת בצורך שלה לעזור בבית.

בגיל 15 וחצי פגשה גבר מבוגר שהצהיר כי יש לו כוחות על המאפשרים לו מחד לעי שוף חולשות וצרכים של אנשים ומאידך לעי זור לנזקקים כמוה. "הוא אמר שיוכל לעזור לי בכעיות עם החבר שהיה לי אז ושהוא ישמור עליי מהירדררות, שפך דברים רעים על אבי ועל אחי וניסה לנתק אותי מהם, השתמש בדברים שקרו לי ונתן להם פירושים מוטעים, ואני האמנתי לכל שטיפות המוח שעשה לי. המעורבות שלו בחיי גברה גם כשהבנתי שאני לא היחידה אצלו ובמקביל יש לו נערות נוספות שהלכו שבי אחריו. לא היינו כמו הכת של גואל רצון שחיה כולה בבית אחד, אבל ידענו אלה על אלה. הוא הסביר שבזמן שהוא שוכב עם נערה כמוני, הוא מסוגל להעביר אליה את השכל שלו ועוזר לה להתגבר על הבעיות שלה. הוא לא הגדיר את הקשרים שלנו כקשר מיני אלא כעזרה. האמנתי לו והפכתי לחלק מהכת – 'הקבוצה שלו', כפי שקרא לנו".

לא היינו כמו

הכת של גואל

אבל ידענו

אלה על אלה. הוא הסביר

שבזמן שהוא שוכב עם

נערה כמוני, הוא מעביר

אליה את השכל שלו

ועוזר לה להתגבר על

הבעיות שלה"

ביום הולדתה ה-16 החלה להשתמש בסמים. "את הכסף גנבתי מאבא והשתמשתי גם כמה שנשאר לי מהעבודה בחופש. היו חברים שעשיתי איתם סחר חליפין, לפעמים גם תמורת הגוף שלי. באותו זמן התרחקתי מהחברים שאיתם שתיתי. סמים ואלכוהול זה סוג אחר של אנשים".

בבית הספר ניסו להציל אותה מהירדררות. "ראו פגיעה בתפקוד שלי, שאני לא מגיעה, שלאבא אין הסברים ושהמשפחה לא מתפקדת, והעבירו דיווח למחלקת הרווחה של עיריית פתח תקווה. בפגישה הראשונה עם העובדת הסוציאלית סיפרתי רק מה שהיה לי נוח והכחשתי שימוש בסמים ובאלכוהול. הוצעה לי מסגרת לשעות אחר הצהריים, אבל אחרי כחודשים פרשתי. בהמשך מצאה אותי המשטרה וזרקה ללא הכרה מחוץ למועדון בגלל סמים ואלכוהול, והועברתי למיון. ככה בגיל 16 וחצי אבא גילה שאני עמוק בסמים.

החאבק המקצועי מתחיל כבר באוניברסיטה

"עו"סים שינוי" היא עמותה ארצית המאגדת את כלל הסטודנטים והסטודנטיות לעבודה סוציאלית בישראל, מתוך גישה שהמאבק המקצועי של העובדים הסוציאליים צריך להתחיל כבר במהלך הלימודים. העמותה פועלת לשיפור מדיניות הרווחה בישראל, לקידום המקצוע ולהעלאת המודעות לחשיבותו. בין השאר, פועלת העמותה לשיפור תנאי ההעסקה של העובדים הסוציאליים, כולל שכר, תקינה, עומסי עבודה ואיוש של תפקידים בכירים במשרד הרווחה. לרבריהם, שיפור מצבם של העובדים הסוציאליים יביא לשיפור גם במדיניות הרווחה של ישראל.

בטחטחתי לו שאפסיק מיד, אבל אחרי תקופה שבה גרתי בבית והמשכתי לגנוב לו כסף לסמים, הוא ביקש שאצא מהבית".

גמילה

בית הספר הלכה לסירוגין. באחד הימים, כשהייתה תלמידת י"א, הגיעה תחת הש"פעה. "המנהלת שהכירה את סיפורי הי לא רצתה לוותר עליי ולא סגרה בפניי את השער, אבל הממונים עליה החליטו להעיף אותי מבית הספר והיא הביאה אותי ל'רטורנו', מרכז לטיפול ומגיעה בתחום ההתמכרויות השונות".

שנתיים וחצי שהתה סיון במרכז הגמילה. "הייתה שם עובדת סוציאלית בשם נטלי שעשתה איתי תהליך מדהים. ממנה, לראשונה בחיי, שמעתי הסבר על המשמעות של כת ושל שטיפת המוח שעברתי, וגם הבנתי מדוע היה קל לצוד אותי ולהשתמש במצוקה שלי. הרגשתי שאכפת לה ממני, וזה עזר לי לשתף פעולה, אבל ההשות שם לא הייתה קלה. לא פעם ברחתי. באחת הבי ריחות סוממתי ומצאתי את עצמי געולה במקלט. כשנחלצתי והגעתי הביתה, אבא שלי הרים לה טלפון. היא הפנתה אותי ל'חדר אקוטי' בהרסה עין'כרם, שמטרתו לסייע לנפגעות פגיעה מינית, והייתה איתי לאורך כל התהליך שהיה עליי לעבור. במהלכו לראשונה נזכרתי באירועים הפרי געניים שעברתי בגיל 10-11. נטלי הייתה האדם הראשון שסיפרתי לה, והיא גילתה לי שקוראים לזה פגיעה מינית והייתה הוורו העיקרי להצלחה שלי. היא ראתה אותי. בכל הסיפור המסורבל

"צעירות לפני שירות", ובמקביל ל"עלם", עמותה לנוער במצבי סיכון, ליווה אותה במהלך השירות האומי. "עד היום אנחנו נפגשים אחת לשבוע והוא מסייע לי בכל התחומים", היא אומרת.

בסיום השירות האומי, בגיל 22, הצטרפה סיון, ביוזמת מחלקת הרווחה, לפרויקט "מדריכי ספורט בקהילה" המתקיים בווינגייט במסגרת פנימייה, וכעבור שנה סיימה כחניכה מצטיינת. "גם שם הייתה עובדת סוציאלית שסייעה לי. בקורס השתתפו בנים ובנות, ואני התקשיתי לחשוף את הגוף שלי, גם כרתל"שית שהייתה מכוסה תמיד וגם כמי שעברה פגיעה מינית. העובדת הסוציאלית מצאה לי פתרונות מתאימים ועזרה לי בכל בעיה שצצה. בסוף הלימודים היא שילבה אותי בוירית – מעון לנוערות חסרות עורף משפחתי בתל'אביב".

בהמשך השלימה סיון בגרויות, עברה מבחן פסיכומטרי, ובעידוד משפחה מאמצת, שמלווה אותה בארבע השנים האחרונות, החלה ללמוד עבודה סוציאלית. "כל הרמויות שהעצתי היו עובדים סוציאליים ובזכותם הגעתי לכאן. קיבלתי מהם כל כך הרבה, והגיע הזמן שלי להחזיר".

היום היא מתגוררת בבאר'שבע ברירה שכורה עם שותפה, לומדת שנה שנייה בחוג לעבודה סוציאלית ומנהלת זוגיות עם סטודנט מהפקולטה. "הקשר שלנו התחיל כחברים ללימודים והתחזק באחרונה", היא אומרת.

- **הוא מכיר את הסיפור שלך?**
 "הוא יודע שסיפורי חיי לא פשוט, כולל העיר בדה שעברתי פגיעה מינית. הוא עצמו עבר קורס במסל"ן (מרכז סיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית ואלומות נגב – צ"ח) ואפילו העביר בבית הספר סדנה על מיניות בריאה. בעיניי זה דבר חשוב מאין כמותו. בניגוד לטיוח ולסוד, הגילוי והדיבור על זה הוא חלק מתקשורת בריאה".
- **שמחה שבהצאת בעבודה סוציאלית במקצועי?**
 "אני מאוד מאמינה בו. מניסיוןי חיי אני יודעת שהחברה שלנו צריכה אותנו, ולכן אני פעילה בע"ע"סים שינוי" – עמותת ארצית המאגדת את כלל הסטודנטים והסטודנטיות לעבודה סוציאלית" (ראו מסגרת).
- **האם יהיה לך יתרון לעומת עובדים סוציאלים אחרים בגלל הרקע האישי שלך?**
 "אני יודעת שאני יכולה לראות את עצמי כנעליים של הפונה, כי הייתי שם. בעצם, אני עדיין שם".
- **יצא לך להתעמת עם מי שפגע בך מינית?**
 "עדיין אין לי מסוגלות לזה. לפני כשנתיים ראיתי אותו בלוויה והרגשתי רע. הוא ניסה לחבק אותי, אבל התחמקתי ממנו, והמשכתי לשתוק. לפחות אבא והאחים שלי יודעים מה הוא עשה לי, ויותר מבינים את מה שעבר עליי ומה גרם להתנהגויות שלי בהמשך".

סיקום

לקראת השחרור מ"רטורנו", יצר איתה קשר איציק, עובד סוציאלי מהרווחה, ושילב אותה במסגרת שנקראת